

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Distinctio virtualis obiectiua cognosci potest vnico simplici actu. cap. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

priore modo: fallam vero, si intelligatur de posteriore: *Aethiopes* enim verè ignoscerent se esse candidos secundum lentes, quamuis nullo modo scirent esse illos homines simpliciter candidos: item is, qui nunquam vidisset copiosam lucem, verè cognosceret exiguam, quam actu videret: at vero distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum non est, aut dicitur talis per attributionem ad actualem: ut enim iam supra dixi, licet non esset vlla res distincta ex natura rei, si tamen supponatur esse diuinitas infinite perfecta, ut modo est, adhuc perfectiones eius essent distinctæ fundamentaliter, & consequenter ut tales cognosci possent.

Distinctio fundamentalis obiectiua cognosci potest vnico simplici actu.

CAPVT XII.

I.

Distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum, quantum in se est, agnosci posse à quouis intellectu absque ordine ad plura actu distincta, constat ex capite superiore: superest ut dicam, ut cum cognosci possit vnico actu præsertim beatifico, ac diuino. Sententia negans suadetur. Primo quoniam omnis intellectus distinguens rationes formales obiecti, intelligit vnā non esse aliam: hoc autem est alienum à cognitione diuina, & beata: ergo neutra earum percipitur distinctio perfectionum diuinarum. Maior est manifesta: distinctio enim fundamentalis consistit in negatione vnius de altero, saltem sub reduplicatione: & ideo, qui distinctionem fundamentalem agnoscit, consequenter intelligit ex rationibus formalibus ita cognitis vnā non esse aliam. Assumptio probatur, quoniam notitia obiecti sicuti est, non potest illud cognoscere aliter ac in se ipso est: visio diuina, ac beata attingit Deum sicuti est: ipse autem in se ipso simplicissimus est, & perfectiones omnes diuinæ sunt ex natura rei formaliter indistinctæ, ita ut vna sit alia: ergo cognitione diuina, vel beata non potest agnosci, vnā non esse aliam: Secundo aut Deus, & beati distinguunt perfectiones diuinas eadem visione, qua diuinam essentiam simpliciter vident in se ipsa, aut diuersa; non eadem: nam, cum per eam apprehendatur simpliciter, ut in se est, non distinguitur in plura. Non est alia, omnes enim visiones clarescunt eiusdem rationis. Et confirmatur, quoniam res actu indiuisa, & indistincta, non potest per se primo apprehendi, ut

distincta per actum rectum, immediate tendentem in obiectum prout est in se: visio autem terminata ad essentiam Dei est recta: ergo non poterit apprehendere distinctionem perfectionum diuinarum. Maior propositio patet: nam omnis distinctio rationis consistit in comparatione aliquarationum facta per intellectum: notitia autem recta obiecti realis, prout est in se, non est comparatiua: quoniam non intelligitur terminata ad plura, quæ possint esse extrema comparationis: atque adeo per ipsam distinguere nequeunt, quæ sunt re ipsa diuersa. Assumptio verò ostenditur: quoniam in omni comparatione reflexa primum obiectum est actus, vel intellectus ipsius intelligentis: at visio beata creata habet pro obiecto immediato ipsam essentiam diuinam in se, non vero ipsam, aut intellectum beati: in Deo vero ratione identitatis cum essentia, ipsamet visio, & intellectus, est obiectum actus beatifici, qui tamen, quia immediate fertur in essentiam, verè est actus rectus: & multo clarius id habet visio creata.

Tertio in particulari idem ostenditur de ipsa notitia diuina. Nam hæc non minus est vna, & simplex in genere notitiæ, quam sit essentia in genere rei, & obiecti intelligibilis: essentia vero nõ est actu ex natura rei distincta: ergo neque notitia diuina cognoscit actu perfectiones diuinas virtute distinguere. Patet consequentia: nam sicut rei simplicissimæ repugnat actuali distinctioni ex natura rei, ita notitiæ simplicissimæ repugnat actualis distinctio in genere cognitionis: hæc autem consistit præcipue in distinguendo obiectum cognitum, quod sane distinguitur, si actu cognoscitur eius distinctio virtualis. Quarto suadetur in particulari de visione beata creaturæ, quoniam sublata causa distinctionis, tollitur ipsa quoque distinctio: in beatis vero Deum videntibus sublata est causa distinctionis diuinorum attributorum: ergo nequaquam ea distinguunt per visionem beatam. Assumptio probatur, quoniam causa, quam D. Thom. 1. p. q. 13. art. 4. & alij as-
signant, cur in via perfectiones diuinæ à nobis distinguantur, est imperfectio intellectus, ac medij, quoniam Deum per creaturas agnoscimus, nec habemus vnicum medium repræsentans perfecte vnicam illam rationem Dei, quod licet haberemus, tamen ob imbecillitatem luminis intellectualis, nõ possemus simul capere tot perfectionum notitiam: at in patria est vnum medium simplex, & adæquatum, hoc est essentia diuina, est lumen proportionatum

ad vi-

II.

s. Thom.

ad videndum Deum sicuti est: ex quibus emanat visio perfecte, & vnite illum attingens: ergo non cognoscitur essentia per modum plurium, sed per modum vnius: atque adeo non cognoscitur eius distinctio virtualis: nam quando aliquid cognoscitur, vt distinctum necessario cognoscitur per modum plurium.

III. Pro hac sententia refertur Capreol. in r. d. 8. q. 4. art. 3. in fine in solutione cuiusdam argumenti, vbi loquitur solum de intellectu diuino, ac beato. Eam vero extendunt recentiores ad omnem intellectum videntem rem sicuti est: ita vt nullus intellectus re simplicem intuitiue videns sicuti est, possit eam distinguere. Quæ sententia quo ad attributa, confirmatur auctoritate D. Bernardi lib. 5. de consideratione ad Eugenium, aliquantum ante finem, vbi, cum dixisset Deum esse latitudinem, longitudinem, sublimitatem & profunditatem, & sibi obieisset ex eo sequi quaternitatem, respondet his verbis: *Visus sum protulisse plura, sed vnum est, vnus Deus signatus est pro capto nostro, non pro suo: diuisus est hic, non illic: voces diuersæ, semitæ multæ: sed vnum per eas significatur, vnus queritur.* Si hic, non illic diuisus est, non habet in mente diuina eam distinctionem, quam habet in nostra: non habet autem in nobis aliam distinctionem, quæ secundum esse cognitum, quo distinguitur ipsius esse virtuale multiplex: ergo hanc non habet in mente diuina: atque adeo Deus non distinguit suas perfectiones. & paulo post subdit: *Nobis autem, quia non possumus cum Deo simplicitate contendere, dum contendimus apprehendere vnum, occurrit veluti quadruplicatum: facit hoc speculum, & enigma, per quod solum videre datur: cum autem videbimus faciem ad faciem, videbimus sicuti est.* Nec enim iam tunc fragilis acies mentis nostræ, quantumlibet vehementer intendens aliquatenus resiliat, desiliet in suam pluralitatem: colliget se magis, adunabit, conformabitque vnitati illius, vel potius vnitati illi, vt vna vni facies respondeat faciei. Si pluralitatem hic facit speculum, si in patria nequaquam in istam resiliat, si vna facies videntis respondebit vni faciei Dei visi, eadē erit in visione vnitatis, & identitatis in genere intellectus, quæ in diuina essentia est in genere rei: & cessabit distinctio viæ in simplicem identitatem traducta: neque beatus, quantumvis conetur, poterit in pluralitatem resiliare distinguendo perfectiones, quas in via distinguebat, vt aperte sumitur ex illis verbis, *Nec quantumlibet vehementer intendens aliquatenus resiliat, desiliet in suam pluralitatem.* Sentit ergo D. Bernardus mentem beatam, etiam summo conatu adhibi-

to, non posse deuenire in pluralitatem cognitionis habitæ in via.

Decisio huius questionis pendet ex declaratione ambigui vocabuli: distinguere enim attributa non vno modo dicitur: potest vero sumi dupliciter quantum attinet ad præsens institutum: nam distinguere dicitur in primis, qui rem suapte natura distinctam ratione distinguit, ita vt verè dicatur multiplex secundum esse intellectum, & consequenter ratione distincta: distinguere etiam dicitur is, qui distinctionem agnoscit, siue qui distincte agnoscit ea, inter quæ exercetur distinctio. De priore distinguendi modo dictum est cap. 9. nunc agam de posteriore. Cum vero hæc distinctio sit & fundamentalis in re ipsa, & actualis sub multiplici conceptione intellectus determinata ad diuersas rationes obiectiuas, de vtraque hoc loco agendum est. Posterior quidem agnoscitur, cum intelligitur obiectum re ipsa indiuisum terminare plures conceptus actu distinctos, prior vero intuendo obiectum suapte natura posse ab intellectu finitæ perspicacitatis apprehendi, inadæquate per plures conceptus: & quidem hoc modo distinguere Deum sua attributa, seu potius cognoscere distincta, siue actu secundum rationem, siue fundamentaliter secundum se, expresse asserunt

Heru. quodlib. 8. q. 1. Bachon. in r. d. 2. q. 1. *Hervæus.*
2. art. 4. §. 1. Richard. art. 1. quæst. 3. art. 4. *Bachon.*
Toletan. d. 8. q. vn. art. 4. ad 2. Scoti contra 3. conclusionem. Capreol. q. 4. art. 2. *Richardus.*
ad 9. Godofredi contra 2. conclusionem. *Toletan.*
Soncin. eadem q. ad 5. & 12. contra 4. conclusionem. *Capreol.*
Torres. 2. dubio 1. Molin. eodem art. disput. 3. conclusionem 4. & 5. neque vllus hoc negabit, qui terminos intellexerit. Nam diuinus intellectus infinitæ perspicacitatis cum sit, intelligit habitudinem essentiae diuinæ, quatenus est obiectum intelligibile, vel intellectum respectu cuiusvis mentis creatæ: ergo cum ea modo sub ratione sapientiæ, modo sub ratione iustitiæ, aut cuiusvis alterius attributi obijciatur menti creatæ per plures conceptus, hoc ipsum cognoscit Deus, & consequenter intelligit multipliciter eius actuale secundum esse intellectum, quam sortitur, vel sortiri potest in intellectu creato: quod est agnoscere distinctionem attributorum fundamentalem, imò & actuale secundum rationem.

Difficultas consistit in alio modo cognoscendi distinctionem fundamentalem, is vero est quo ad esse obiectiuum perfectionum diuinarum: ita vt quemadmodum in-

IV.

V.

intellectus imperfectus pluribus conceptibus diſtincte attingit ex parte obiecti rationem iuſtitiae, ac ſapientiae, vt ex vi huius apprehenſionis formare queat iudicium comparatiuum vnus cum altera, eodem modo apprehendat intellectus perfectus vnica notitia, ex vi cuius illi innotefcat diſtinctio rationum obiectiuarum tãperſpicue, vt ſimul intelligat, vel ſaltem ex vi eius apprehenſionis perſpicere poſſit veritates complexas fundatas in virtuali diſtinctione illarum. Quomodo dici poteſt cognosci materialiter diſtinctio obiectiua, quia nõ cognoscitur formaliter ipſa diſtinctio in ſe: agnoſcuntur tamen ipſa diſtincta tali modo, vt ex vi eius notitiae formaliter agnoſci poſſit diſtinctio: nam etiam quando viator pluribus conceptibus apprehendit perfectiones diuinas, non percipit formaliter ipſam diſtinctionem, quã non niſi conceptu comparatiuo percipi poteſt, qualis nõ eſt ſimplex apprehenſio plurium rationum obiectiuarum eiſdem entis indiuiſi: & nihilominus dici poteſt percipere diſtinctionem attributorum: & quamuis forſan hic loquendi modus ſit improprius, tamen hic magna ex parte ſita eſt difficultas huius controuerſiae. Tum vero eadem diſtinctio formaliter agnoſci dicitur, cùm intellectus iudicat rationes obiectiuas inter ſe diſtingui: id vero ſit in actu exercito, cùm ſaltem ſub reduplicatione aſſeritur vnã non eſſe alteram: nam actualis negatio vnus de altera, eſt diuiſio mentalis terminata ad multiplicitatem obiectiuam terminorum.

VI.

Dico primum. Non repugnat, vnica ſimplici notitia intuitiua cognosci materialiter pluralitatem, & diſtinctionem perfectionum diuinarum: ea vero de facto cognoscitur à Deo, & beatis mentibus. Prior pars ſequitur ex poſteriore: ab actu enim ad potentiam eſt euidentis & infallibilis conſequentia: & ita Doctores, qui ſecundam partem tenent priorem eo ipſo docent, ſunt autem meo iudicio ſerè omnes paucis recentioribus exceptis. Ita Henric. in ſum. art. 51. quaſt. 1. art. 68. quaſt. 5. ad argumenta, & quodlibet. 5. quaſt. 1. & eum ſecutus Varro apud Aureolum in 1. d. 8. quaſt. 3. art. 1. & idem Aureol. art. 3. dum impugnat ſecundam opinionem. Heruæus quodlibet. 3. quaſt. 3. art. 4. §. *His præmiſſis*. & quodlibet. 8. quaſt. 1. Godofredus apud Bachon. in 1. d. 2. quaſt. 1. art. 2. §. 1. in fine, & apud Scotum d. 8. quaſt. 3. aliàs 4. §. *iſta quaſtione*, Durand. d. 2. quaſt. 3. num. 20. Richard. art. 1. quaſt. 3. art. 4. Argentin. d. 6. quaſt. 1. art. 2. ad 2. & 5. &

Alexander Auguſtinianæ familiae apud eundem art. 3. Cypæus Thomiſtarum q. 10. in Porphyrium art. 1. ad 2. Scoti, Caiet. quaſt. 12. de ente, & eſſentia ad 3. Soncin. in 1. d. 8. quaſt. 4. ad 12. contra 4. conſuſionem. Torres 1. p. quaſt. 28. art. 2. d. 2. dub. 1. & 3. Molina eodem art. diſt. 3. conſuſione 5. Quin vero Capreol. qui ſolus pro oppoſita ſententia refertur, ea ipſa quaſtione, & art. in reſponſione ad 16. contra primam conſuſionem nobiſcum ſentit ſimul cum Paludano, quem refert: ex quo proponit quinque modos, quæ ſaliqua dicuntur ratione diſtingui: primus eſt, cum diſtinguuntur diuerſa entia rationis, vt genus, & ſpecies: ſecundum, quando vnus ens reale ſimpliciter diſtinguitur à ſe ipſo, quatenus pluribus conceptibus formalibus diſtinguitur ab intellectu. Qui duo modi non reperiuntur in viſione Dei ſicut eſt, quoniam nec rationes viſæ ſunt entia rationis, nec viſio eſt actu plures. Tertius modus eſt quãdo vna res vno conceptu intelligitur vt plures, ſive per comparationem ad diuerſa, vt centrum ad diuerſas lineas: ſive ad idem diuerſo modo, vt punctum ad circulum tanquam principium, ac finis ipſius: vel idem per comparationem ad ſe ipſum, vt dicendo, hoc eſt idẽ ſibi ipſi: quartus eſt cum intellectus iudicat vnum re eſſe plura ratione, quod non eſt ita intelligendum, quaſi antequam iudicet, ſint actu plura ratione, ſed quia videndo rem eſſe comparabilem ad plura, vel pluribus modis apprehenſibilem, & hoc ipſum iudicando facit eam plures ratione: quintus denique eſt, cum pluralitas rei ſive in actu, ſive in potentia quomodocunque illa ſit, apprehenditur actu ab aliquo intellectu, quin ſimul iudicet eſſe plures, aut pluribus conceptibus formalibus apprehendat: quia ad eſſe actualis pluralitatis rationis ſolum requiritur, vt actus ille rationis, qui rem ſimplicem facit plures ſecundum rationem, actu in ipſam terminetur. Hos tres modos agnoſcit Palud. & Capreol. in Deo: tertium quidẽ, & quartum per comparationem ad intellectum diuinum, qui omnẽ pluralitatem poſſibilem, & actualem comprehendit: poſt quã concludit Capreol. *Patet ergo, quod attributa diuina diſtinguuntur per comparationem ad intellectum diuinum, & creatum ſimul, item in ſolutione ad octauum Godofredi contra 2. conſuſionem*, ſic ait, *Diſtinctio rationis conſequens ſimplicem apprehenſionem, non ſemper conſequitur realem diſtinctionem mediõrum intelligendi, puta ſpecierum intelligibilium, aut conceptuum, aut actus intelligendi: itaque admittit diſtinctionem rationis conſequi conceptum,*

aut

Henric.

Varro.

Aureol.

Heruæus.

Godofred.

Durand.

Richard.

Argentin.

aut actum intelligendi simplicem, idque ostendit in actu diuino his verbis: *Intellectus diuinus distinguit secundum rationem ideas rerum creabilium, & respectus rationis factibilium ad diuinam essentiam, & entia prohibita, & negationes, & huiusmodi in quo est realis distinctio mediorum, aut actuum intelligendi.*

VII.

Prior assertionis pars suadetur: pluralitas virtualis, ac distinctio perfectionum diuinarum est obiectum intelligibile, ac verum: ergo non repugnat, ut agnoscat ab intellectu vnico actu. Consequentia est manifesta, quandoquidem sola pluralitas non est impedimento, quo minus vnica intellectione obiecta percipiantur: nam creaturæ plures sunt, & nihilominus vnica notitia Dei percipiuntur omnes, plura quoque obiecta repræsentata Angelo per speciem intelligibilem alicuius generis, de sententia Diui Thomæ vnica intellectione cognoscitur. Antecedens autem ostenditur: nam qui ait, perfectiones diuinas distinguuntur virtute, non dicit falsum, sed verum: ergo conformatur primæ veritati, quæ continet, & intelligit omne verum. Secundum non repugnat, ut notitia simplex quoad perceptionem obiecti æquipolleat, imò etiam longè superet multarum notitiarum aggregatum: ita ut quidquid in his existit secundum esse cognitum, sit etiam in illa, quamuis sit diuersitas penes modum cognoscendi: sed perfectiones diuinas agnoscimus, ac distinguimus pluribus notitijs creatis, ita ut ex vi ipsarum innotescat, ratione iustitiæ esse virtute distinctam à ratione sapientiæ, & hanc à ratione omnipotentis: ergo idem omnino cognoscetur vnica notitia æquipollente illis pluribus, vel eas superante. Respondebis, notitia illa vnica posse apprehendi, quidquid ex parte obiecti cogniti, non autem ex parte modi cognoscendi. At quando obiectum simplex pluribus negotijs apprehenditur distinctio, & pluralitas non se habet ex parte obiecti cogniti, quod est vnicum, & indistinctum, sed ex parte cognoscendi: & ita non sequitur dandas in vnica simplici cognitione. Quæ responsio non est sufficiens; nam licet distinctio formalis actualis non se habeat ex parte obiecti cogniti, habet tamen se distinctio virtualis, quæ est prior actuali: nec fit ab intellectu, aut est in ipso aliter, quàm secundum esse cognitum, quapropter si hæc agnoscitur ab intellectu pluribus conceptibus apprehendente obiectum, apprehendetur etiam ab vnica notitia æquipollente pluribus. Præterea, hæc distinctio fundamentalis sublata omni imperfectione ex parte mo-

di cognoscendi sufficienter agnoscitur, quando ex vi cognitionis potest fieri enunciatio negatiua, saltem sub reduplicatione vnus rationis de altera, vel cognitio ipsa æquipollet illi enunciationi: hoc verò non repugnat: ergo distinctio virtualis percipi potest ab intellectu vnico actu. Maior propositio ostenditur, quoniam negatio omnis vera nititur aliqua distinctione: atque adeo, qui ex vi notitiæ simplicis potest formare enunciationem negatiuam veram, opus est, ut notitia illa attingat virtualem distinctionem extremorum: quod multo verius est, si notitia simplex æquipolleat tali enunciationi. Assumptio ostenditur, quoniam vnica simplex notitia potest esse æquæ, vel magis clara, & penetratiua obiecti, quàm plures simul, & sicut ex duplici notitia, quarum altera terminatur ad animalitatem, altera ad rationalitatem, potest nosse intellectus cum reduplicatione dicere. Homo, quatenus animal, non est rationalis, & quatenus rationalis, non est animal, ita, qui haberet vnica notitiam simplicem distinctiuam hominis, id ipsum posset efficere: non minus enim intueretur fundamentum distinctionis secundum rationem, quàm ille alius. Hæc argumenta accommodari possunt ad notitiam diuinam, quoniam ipsa est maximè clara, atque euident, multo distinctius penetrans omnia, ac singula obiecta conceptionum creatarum, quam ab his attingantur: idque suo modo conuenit notitiæ beatæ respectu perfectionum simpliciter, quæ sunt formaliter in Deo: ergo si duabus, aut pluribus notitijs creatis attingitur materialiter distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum, attingetur etiam à notitia beata creata, & increata.

VIII.

Dico secundum: Vnico conceptu agnosci potest formaliter distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum. Hæc est eorundem Doctorum, quos retuli pro prima assertionem. Probatur autem, quoniam non repugnat vnico actu attingi quauis veritatem complexam: distinguunt autem virtute perfectiones diuinas, est veritas quædam complexa: ergo poterit percipi vnico actu: In particulari verò ostenditur de intellectu diuino: hic enim non minus clarè, ac distincte percipit suam sapientiam, iustitiam, & alias perfectiones, ac intelligant omnes creature pluribus, & distinctis conceptibus: & ex vi suæ cognitionis reuelat diuersas propositiones de suis attributis: verbi gratia, Dominus sapientia fundauit terram, misericors Dominus, & iustus, & similes, quæ in nobis supponunt, vel inuehunt cognitionem formalem distinctionis

virtualis attributorum : ergo ipse quoque eam habet. Et confirmatur, quoniam Deus cognoscit omne verum complexum : ergo, si creatura notitia complexa cognoscit formaliter distinctionem attributorum diuinorum, eandem Deus cognoscet vnico simplici actu : & quoadmodum noscimus Deitatem non generare, sed Deum, essentiam esse communem tribus personis, non vero processiones ad intra, ita etiam ille hoc cognoscit : hoc vero modo percipitur distinctio virtualis formaliter in actu exercito : ergo Deus illam percipit. At vero beati, cum iuxta communem sententiam Theologorum, quæ nunc vident in speculo, & ænigmate, in patria videant faciem ad faciem, has easdem veritates reuelatas visione ipsa beata percipiunt, non quidem componendo, aut diuidendo, sed vnico intuitu : itaque sicut nunc credunt Deum esse trinum in personis, non in essentia, vnum vero in essentia, non in personis, ita in patria videbant, ut ex vi visionis possint eandem veritatem reuelare nescientibus, quod fieri nullo modo posset, nisi distinctionem virtualem formaliter attingerent.

IX. Ad primum argumentum respondeo, dupliciter intelligi perfectionem vnam non esse aliam, aut simpliciter, & secundum esse proprium actuale, aut secundum quid, & cum reduplicatione, vel secundum esse intelligibile, & intellectum inadæquatum : si priore modo accipiat non requiritur, ut quæ distinguuntur, actu ab intellectu, ita concipiantur vnum non esse aliud : alioquin in omni intellectu distinguente actu ea, quæ sunt re ipsa diuisa, esset falsitas : quandoquidem agnosceret rem, quæ secundum se vna est, esse plures ex natura rei : quod tamen abhorret à communi sensu Doctorum, qui negant plures conceptiones necessarias de perfectionibus diuinis esse falsas, aut vanas : & in hoc sensu neganda est maior propositio : quæ in posteriore vera est : semper enim intellectus, qui distinguit actu plura in se virtute distincta, intelligit vnum non esse aliud, saltem sub reduplicatione alicuius rationis formalis : in quo sensu falsa est assumptio. Nam licet Deus, ac beati videant perfectiones diuinas esse vnam simplicissimam entitatem in se, agnoscunt tamen quatenus est misericordia, non esse iustitiam, & quatenus est voluntas, esse principium producendi Spiritum sanctum, non vero quatenus est intellectus : & sic in cæteris. Ad huius im-

pugnationem neganda est consequentia : qui enim intelligit Deitatem, quatenus essentia est, non esse trinam, aut quatenus paternitas est, non esse communicabilem, non intelligit rem aliter, ac in se est : & tamen eiusmodi intellectibus necessario percipitur distinctio virtualis, siue fundamentalis, quæ est inter essentiam, ac relationem : itaque Deus, ac beati cognoscunt obiectum beatificum, & vnum, atque indistinctum in se actualiter ex natura rei, & virtute, ac fundamentaliter distinctum. Ad secundum respondetur, Deum, ac beatos distinguere, hoc est agnoscere virtute distinctas perfectiones diuinas eademmet visione, qua ipsam in se vident : ea enim æquipollet pluribus notitijs creatis easdem multipliciter attingentibus : nec repugnat eadem visione percipi rem, ut vnam in se, & ut virtute distinctam, ut patet ex solutione primi. Ad confirmationem neganda est maior propositio : nam actus rectus solummodo opponitur actui reflexo, non vero reduplicatiuo : qui enim intelligit hominem, quatenus est rationalis, distinguere à bruto, habet quidem actum comparatum hominis cum bruto, ac reduplicatum rationis formalis, secundum quam ab illo distinguitur : quæ omnia constant sine intuitu reflexo intellectus in suum proprium actum : & non tollunt naturam actus recti. Eodem modo intellectus diuinus, aut beatus penetrando essentiam diuinam multo perfectiùs, quam nos pluribus notitijs, non solum intelligit Deum esse iustum, & sapientem, sed etiam reduplicatiue intelligit esse iustum secundum rationem iustitiæ, non secundum rationem sapientiæ, & sic de cæteris. Ad probationem eiusdem maioris dicendum est, non requiri ad omnem comparisonem, maximè eam, quæ fit cum reduplicatione, ut extrema comparisonis sint plura actu distincta ante comparisonem ipsam : sed sit est, ut sint virtute, & fundamentaliter distincta, & apta terminare plures conceptus non synonymos : hoc enim ipso possunt comparari, vel pluribus conceptibus, vel vno eminenter continente plures, qualis est visio diuina, ac beata. Aliter responderi poterit, maiorem esse veram, quando visio ita est reflecta, ut non sit saltem etià eminenter reflexa : quomodo se habet visio diuina, & beata, ut suis locis dicam : notitia vero eminenter reflexa non est opus, ut immediate terminetur ad notitiam aliam præcedentem.

X. Ad tertiū neganda est consequentia : quoniam assumitur in conclusione terminus, qui non

qui non est in præmissis: & cum esset inferendum, ergo notitia diuina non est actu distincta secundum esse intellectum, quod est verum: inferitur ergo, non cognoscit actu perfectiones diuinas virtute distinctui, quod est falsum: est enim longè diuersum, notitia non attingere distinctionem virtualem obiecti actu indistincti, & ipsam non esse actu plures secundum esse intellectum: quoniam quamuis sit vna, & nō plures secundum esse intellectum, potest attingere distinctionem virtualem, quæ est in obiecto. Ad probationem consequentiæ respondet, duobus modis intelligi, cum dicitur notitiā distinguere obiectū: Primò, vt idē sit ac percipere distinctionē eius virtuale, secundò ita, vt sit idem, ac cōstituere illud in multiplici esse formali intellectu: cum vero dicitur distinctionē actualem in genere cognitionis consistere in distinguendo obiectum cognitū, si intelligatur priore modo, est falsum: si verò posteriore, est verum: sed hæc distinctio non sequitur ex eo, quod obiectū cognoscatur actu distinctum, nisi simul addit multiplex esse intellectum. Ad quartum respondetur, imperfectionem medijs repræsentantis, & intellectus naturaliter intelligentis, esse causam cur viatores Dei perfectiones imperfecte attingant: cur verò ipsarum virtualem distinctionem agnoscant, non est ea sola causa, sed infinita perfectio essentiæ diuinæ, & intelligibilitas multiplex virtute distincta: quam perfectius penetrant beati, quam viatores, & idē perfectius, quam illi, intelligunt perfectiones diuinas, & distinctionem virtualem ipsarum: & quemadmodum hæc non pugnant cum omni moda identitate earundem, ita neque repugnat, vt mens illas videat, vt virtute plures, & vt maximè vnas secundum esse actuale.

Distinctio rationis formaliter sumpta, hoc est relatio ipsa distinctiōis, est ab æterno obiectiue in intellectu diuino.

CAPVT VLT.

I. **D**upliciter rationes aliquæ distinguuntur, nempe materialiter, & formaliter: materialiter per non identitatem, quatenus vna modo aliquo non est alia: formaliter, relatiōe ipsa distinctionis, qua mutuo referuntur, vt extrema distinctionis. huc vsq; dictū est de distinctione ma-

teriali, & eius cognitione; superest vt dicam etiam breuiter de formali, & ipsius cognitione. Et quidem inter eos, qui censent attributa diuina distingui ratione, constat habitudinem distincti ad distinctum, à qua perfectiones diuinæ denominantur, etsi obiectiue in mente apprehendente illas pluribus conceptionibus, & ab eadem cognosci. An vero sit, & cognoscatur ab intellectu diuino, dubium est. Quidam recentiores negatiue respondent, quorum sententia duplici assertione continetur. Prima est, per diuinam intellectiōem non constituitur illa distinctio, hoc est habitudo rationis distincti ad distinctum inter perfectiones diuinas. fundamentum huius est, quoniam ab intellectu diuino non fit vllum ens rationis, atque adeo neque distinctio, quatenus est respectus rationis. Antecedens probant, quoniam ens rationis, quod à nobis tribuitur rebus, non aliter conuenit ipsis, quam in apprehensione mentis: Deus autem simplici suo intuitu nihil addit rebus intellectis, sed solum illas apprehendit, sicut in se ipsis sunt: quare ex ipsius intellectiōe non redundat vllus respectus rationis in res apprehensas. Secunda assertio eorundem est: Deus non intelligit ipsum ens rationis, quod consequitur ex comparatione, & multiplici apprehensione intellectus nostri. Fundamentum est: quoniam si Deus illud intelligeret, consequenter etiam illud fabricaretur: hoc autem fieri nequit, vt constat ex prima assertione: ergo neque illud. Sequela maioris ostenditur: quoniam, ens rationis, quod intelligitur à Deo, habet esse obiectiuum in intellectu diuino, quin ad ipsum concurrat intellectus noster, sed diuinus: ex hoc autem sequitur ens rationis, quod est quoddam figmentum, & monstrum, formari ab intellectu diuino. Secundò, si Deus nunc cognoscit ens rationis ab intellectu nostro fabricatum, etiam cognouit ab æterno; Deus enim nihil cognoscit ex tempore: atque adeo Deus ab æterno habet aliquid actu effectum à suo intellectu, priusquam effingatur à creato: id non est aliquid reale: ergo rationis, formatum ab intellectu diuino non cooperante creato. Tertiò, nihil aliud est fieri ens rationis ab intellectu, quam obijci vel actu intelligi: ergo si Deus illud intelligit, actu effingit: si nō primario, & ratione sui, saltem occasionaliter ratione intellectus creati, res inter se mutuo comparantis.

Hæc controuersia difficultatem habe-

II.

re po-